
'Neanderthal' İktisat*

Chris Brown

Öyle görünüyor ki Avusturya İktisat Okulu mensubu bir iktisatçının küçük parmağında Nobel Ödüllü iktisatçı Paul Krugman'ın bütün bilgisinden daha fazla gerçek var. Krugman'ın mevcut krize yönelik, aslında problemi azdıracak ve resesyonu derinleştirecek ve uzatacak insicamlı "çözüm" siyaseti başka nasıl izah edilebilir? AİO mensupları krizi tahmin etmekle kalmadı, onu doğru şekilde teşhis etti ve münasip çözümü gösterdi. Krugman'ın *New York Times*'daki "Depression Economics Return" (Depresyon Ekonomisi Geri Döndü) adlı yazısı, daha fazla yanlış reçeteyi çözüm önerisi diye sunarak ekonomi konusundaki bilgisizliğini sergilemeye devam ediyor. Bu küçük yazıda Krugman'ın önerilerini tahlil edecek ve devletin neler yapabileceği dahil AİO tedavisini anlatacağız.

Krugman yazısına "Depresyon ekonomisi" dediği şeyle başlamaktadır. Ona göre bu şudur;

1930'larınkine benzer bir durumu, ki bu durumda ekonomik siyasetin bütün aletleri- hepsinden üstte Federal Reserve'ün faiz oranlarını düşürerek ekonomiyi canlandırma kabiliyeti – bütün anlamını kaybetti. Depresyon ekonomisi hâkim olduğunda artık ekonomi politikasının genel kuralları geçersizdir: Erdem kötülük olur; ihtiyat risklidir ve tedbirlilik aptallıktır.

Krugman'ın bütün yazısı Federal Reserve'ün (ABD Merkez Bankası-ç.n.) faiz oranlarını indirmesinin depresyonları çözeceği (geçersiz) önermesine dayanmaktadır. Krugman, bir

---

* 'Neanderthal' Economics", www.mises.org/story/3221.

Chris Brown, Australian Graduate School of Enterprise'da öğretim üyesidir.

Tuhaf Dünya'da (Bizarro World) - depresyon ekonomisi dünyası - yaşamakta olduğumuzu ve bu dünyada kötü dediğimizin iyi, iyi dediğimizin kötü olduğunu ve Federal Reserve'ün önceki faiz "çarelerinin" de işe yaramayacağını iddia ediyor. Krugman ekonomi görüşlerindeki relativizmi sergiliyor. Ona göre, önceki tedaviler hâlâ değişikliğe hassastır.

Krugman'ın açıkça relativist bakış açısında, ekonomik politikalar artık geçerli değildir. Şüphesiz, Krugman'ın dediğinin tersine, ekonomik gerçekler değişmez, onlar her zaman geçerlidir ve evrenseldir. Fakat Krugman, iktisattan bir iktisatçı olarak bahsetmiyor. "Ekonomik" politikadan söz ettiğinde, çabucak ve aldatıcı biçimde, bir pozitif iktisatçı rolünden normatif ahlâkçı rolüne geçiyor. Murray Rothbard'ın *America's Great Depression* adlı kitabında dediği gibi;

Bir devlet politikasının savunulması, nihai analizde, bir ahlâk prensipleri sistemine dayanmalıdır... Her ne sebeple olursa olsun bir depresyonu uzatmak isteyenler, şüphesiz, iktidarın devlet elinde toplanmasını isteyenlerin de yapacağı gibi, devlet müdahalelerini heyecanla destekleyeceklerdir.

Krugman haklı olarak federal fonlarda yapılacak bir faiz indirimi kalmadığına işaret etmekte ve haksız olarak "ekonominin gerileme sürecini durduracak hiçbirşey olmadığını" iddia etmektedir. Büyüyen bir yüksek işsizlik sarmalı, tüketici harcamaları yokluğu ve daha fazla işsizliğe yol açacak düşük bir yatırım durumunun olacağına inanmaktadır. Fiyatlarda hiçbir düşmenin olmayacağı statik bir manzara sunmaktadır. Bu tahminlerin hiçbiri bir ekonomik analizle desteklenmemektedir. Fakat, Harikalar Dünyasında bir nobel ödülü sahibiyle *New York Times*'in "açık partizanlığın ekonomik analizin yerini aldığı" bir bileşiminden başka ne umarabiliriz ki?

Fakat, buna rağmen, hâlâ umut var. Krugman'a göre çözüm, devletin

Daha yüksek harcama yapması ve bunalım içindeki diğer kitlelere daha fazla yardım sağlamasıdır ve (700 milyar dolarlık ekonomik) teşvik politikacılar ve ekonomi bürokratları birkaç geleneksel önyargıyı aşmadıkça yeterince hızlı ve yeterince güçlü biçimde gelmeyecektir.

Devlet "teşvik"i tasarruf-yatırım-tüketim ilişkisini daha fazla bozmaktan başka bir işe yaramayacaktır. Devlet harcamaları harcamayı teşvik eder, tasarruf ve yatırımı caydırır. Özel kaynaklar söz konusu olduğunda, kaynakların bir kısmı tüketim için kullanılabilir ve bir kısmı tasarruf edilebilir ve yatırıma dönüştürülebilirken devlet kaynakları bütünüyle tüketilir. Bu yüzden, Krugman'ın bir "çözüm" olarak devlet harcamaları ve yardım ödemeleri fikri tamamıyla yanlıştır; bu fikir yalnızca resesyonu derinleştirir ve uzatır. Gerekli olan şey daha az tüketim ve daha çok tasarruftur, bu daha hızlı iyileşmeyi sağlayacaktır.

Krugman, Obama'nın, "geleneksel ihtiyat nosyonlarına teslim olmak yerine, Krugman'ın ilave 600 milyon teşvik gerektiği yolundaki uyduruk hesaplamalarına uyma cesareti göstermesini umut etmektedir. Krugman, "depresyon ekonomisi" denen bu paradoksal dünyada "kriz geride kalana" kadar bütçe açıklarını dert etmememiz gerektiğini söylemektedir. Eğer bütçe denkleştirilecek olsaydı, bu, Krugman'ın New Deal II'sini engel-

leyecekti. Krugman bu yüzden ihtiyatlılığı bir kenara bırakmamız gerektiğini söylemektedir. Ona göre “bu şartlarda çok fazla şey yapmada hata yapmak çok az şey yapmada hata yapmaktan çok daha iyidir.” Krugman, Federal Reserve’ün, enflasyonu her zaman faiz oranlarını yükselterek çözebileceğini iddia etmektedir.

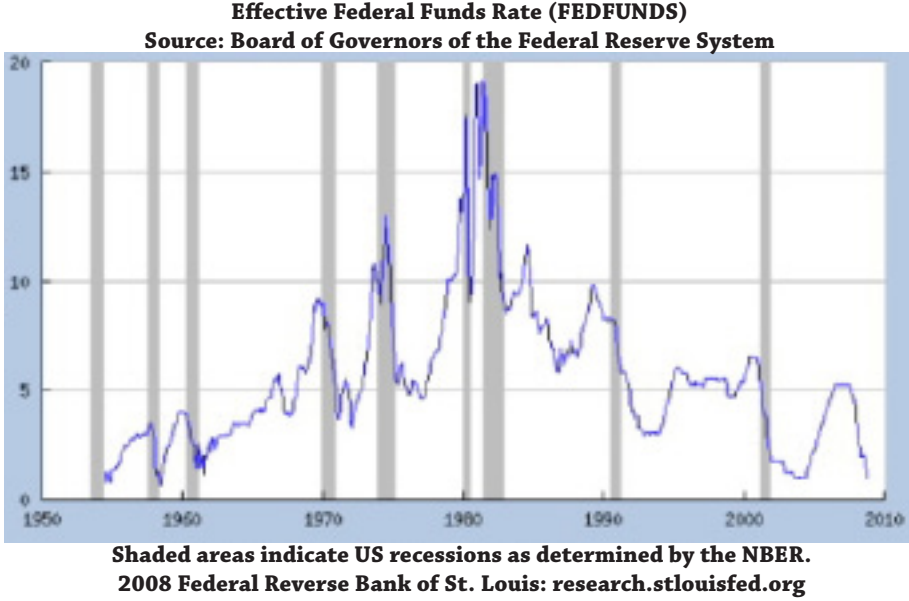
Krugman zaten hastalanmış ekonomiye daha fazla zarar verdiği için, Krugman’ın tavsiyelerinin tam tersini izleyerek hakiki bir “AİO” tedavisine ulaşabiliriz. Ki bu tedavi ekonominin daha hızlı iyileşmesini sağlayacaktır. Böyle yaparken, Krugman benzeri iktisatçılar tarafından AİO’na takılan aşağılayıcı bir etiketi kullanacağız: “Neanderthal İktisat”

Murray Rothbard’ı okurken, sanki mevcut finansal olaylar hakkında yazdığını düşünürsünüz. Rothbard’ın kitapları ve makaleleri, hâlâ yazıldıkları zaman oldukları gibi önemli, taze ve günümüzle ilgili. Ve muhtemelen gelecek zamanlarda da öyle kalacak. En önemli kitaplarından birinde, *America’s Great Depression*’da Rothbard devletin piyasanın uyarlamalarını geciktirmesinin altı yolundan söz eder ve bunların”devlet politikalarının en gözde anti-depresyon cephaneliğini” oluşturacağını söyler. Bunlar şunlardır;

1. Tasfiyeyi önle veya geciktir
2. Enflasyonu azdır
3. Ücretleri yüksek tut
4. Fiyatları yüksek tut
5. Tüketimi teşvik et, tasarrufu caydır
6. İşsizliği subvansiyeye et

Malesef devlet hâlihazırda bu “tedbir”lerin hepsinin peşinden koşuyor. Mesela, tasfiyeyi geciktirme babında, ABD Hazinesi, yeni “Emergency Economic Stabilization” (Acil Ekonomik İstikrar Sağlama) Kanununun verdiği yetkiyle, AIG Şirketinden - bir çeyrekte yaklaşık 25 milyar dolar kaybeden bir şirket - bu şirkete Federal Reserve’den verilen düşük faizli 60 milyar dolar borca ilaveten, 40 milyar dolarlık tercihli hisse satın aldı. Sallantıdaki diğer şirketlere verilen borçlar da aynı durumda. Meclis Finansal Hizmetler Komitesi başkanı Barrey Frank gelecek hafta GM, Ford ve Chrysler idarecileriyle, bu firmalara 25 milyar dolar likit sağlayacak kanun çalışmalarını görüşmek üzere buluşuyor.

Federal Reserve faiz oranlarını, ödünç vermeyi cesaretlendirme ve kredilerin genişlemesi umuduyla gerçek faizlerin % 0 olacağı noktaya kadar indirmiştir. (bkz.aşağıdaki grafik). Kolay para ve kredi politikası daha çok yanlış yatırıma ve muhtemelen hiper enflasyona, paranın tahribine yol açacaktır. Piyasanın daha yüksek faiz oranlarına ve kredi daralmasına dönmesi resesyonu çözmek için gereklidir.

Ücret oranları meselesine gelince, şüphe yok ki Obama başkan olarak ücret oranlarının düşmesine müsaade etmeyecektir; aslında Obama asgari ücreti 2011’de 9.50 dolara yükseltmeyi ve daha sonra onu enflasyona endekslemeyi hedeflemektedir. Krugman’ın bütün tavsiyeleri tüketimi teşvik etmeyi ve tasarrufu caydırmayı hedeflemektedir. Şüphesiz, birçok diğer devlet politikası ve müdahaleler bunun peşinden gelecektir.

Ancak, devletin, resesyonu AİÖ yöntemleriyle tedavisinde yapabileceği bir şey vardır: *Ekonomiden kendisini radikal şekilde uzaklaştırmak*. Harcamaları ve vergileri azaltabilir, ki bu tasarruf ve yatırımı teşvik edecektir. Bankaların ve işletmelerin başarısız olmasına da müsaade edebilir. Merkez Bankası ortadan kaldırılabilir. Fiyatların düşmesine müsaade edebilir. Serbest piyasayı engelleyen regülasyonların ortadan kaldırılması da piyasanın toparlanmasına yardımcı olabilir. Morray Rothbard’ın yazdığı gibi:

“Özetle, bir depresyonda münasip devlet politikası, ciddi bütçe kesintilerini de kapsayan ve belki kredilerin daralması için bir pozitif teklifle birlikte giden sıkı la-issez-faire’dir. Bu tür bir program on yıllardır konvansiyonel iktisatçılar tarafından “cahil”, “reaksiyoner” veya “Neanderthal” olarak etiketlenmiştir. Tersine, o, ekonomi bilimi açısından, açıkça, depresyonu olabildiğince çabuk ve temiz şekilde bitirmek isteyenlerin takip etmesi mecburi olan politikadır.”

Krugman, resesyonu gerçekten tedavi etmek istediğini varsayarsak, Bizarro Dünya’yı bırakıp Neanderthal iktisadı izlerse akıllılık etmiş olacaktır.

Çeviren: Atilla Yayla